

THE
Hawke's Bay Government Gazette.
(PUBLISHED BY AUTHORITY).

All public Notifications which appear in this Gazette, with any Official Signature thereunto annexed are to be considered as Official Communications made to those persons to whom they relate, and are to be obeyed accordingly.

JOHN DAVIES ORMOND, Superintendent.

VOL. XIV. THURSDAY, JANUARY 23, 1873. No. 5.

TE TURE MO TE RUNANGA KOMIHANA MO NGA
TUKU WHENUA I ROTO O TE POROWINI O HAKU
PEI, 1872.

HE Panui tenei ka noho te Kooti tuatahi a nga Komihana, ki te
whare o te Runanga o Haku Pei i Nepia, a te MANE, te toru
o nga ra o Pepuere, e tu mai nei, i te tekau o nga haora i te Ata.

Na Te RITIMONA,
Teamana.

Nepia, Hanuere 23, 1873.

TE TURE MO TE RUNANGA KOMIHANA MO NGA
TUKU WHENUA I ROTO O TE POROWINI O
HAKU PEI, 1872.

KUA oti i nga Komihana na te whakatu i enei tikanga tuatahi e whai
ake nei hei ara mahinga ma nga Komihana i raro o nga tikanga
o te Ture kua whaka huatia i runga ake nei.

Na Te RITIMONA,
Teamana.

Nepia, Hanuere 23, 1873.

1. Ki te kawea nga korero o nga whakapae o nga Komihana ki te Paremata; era e kiia atu he korero taha tahi anake; me he mea kaore i tino marama ki nga Komihana kua tae atu he whakaatu atu ki nga tangata e whakahengia ana, hei whakamarama atu i te tukunga mai o taua whakapae, ki nga Komihana. Kia noho mohio ai ratou hei haerenga mai ki te whakahoki kupu mo taua whakapae.

2. I te panuitanga i nga tikanga o nga take whakapae, ki roto ki te Kahiti o te Porowini o Haku Pei; kia kotahi te kau, hira atu ranei nga ra i mua mai o te ra hei whakawakanga e mau ana taua panui ki roto i te kahiti ka meinga he takawa tika tena hei whaka mohiotanga atu ki nga tangata katoa (e pa ana ki taua whakapae) e noho ana, he Kaiwhakahaere ranei tona e noho ana i roto o tenei Porowini. Engari ki te mea he whakapae ki tetahi tangata Maori kua oti te whakarite me panui taua whakapae ki te reo Maori.

HE whakaatu tenei i nga Take hei whakawakanga ma te Runanga Komihana kua whaka turia i raro o te mana o te "Ture mo te Runanga Komihana mo nga tuku whenua i roto o te Porowini o Haku Pei 1872," kua tae mai ki au i tenei ra. Na TE RAKA.
 Nepia, Hanuere te 15, 1873.

TE INGOA O TE WHENUA.	TE KAIWHAKAPAE.	TE TANGATA E WHAKAPAEA ANA.	TE AHUA O TE MEA HEI WHAKAWAKANGA.
Taheke, Te Karaka, Papakura, Heretaunga, Pokonao	Paora Torotoro	Nga tangata o roto o te Karauna Karaati	Kaore i wehe wehea te moni utu mo taua whenua ki nga tangata o waho o te Karauna Karaati.
Pahou	Waaka Takahari	Nga tangata o roto o te Karauna Karaati	Kaore i tika te wehe e nga tangata o te Karauna Karaati nga moni utu o taua whenua.
Pahou	Morehu Wherowhero	Miini	Kaore i hokona tona wahi o te Karauna Karaati.
Waitanoa, (Papakura)	Tareha Moananui	Henare Rata me tona hoa me Tatana hoki	Kaore i ata whakaritea nga tikanga o te hokonga. E meinga ana kia whakawakia.
Wharerangi (whenua here)	Paora Torotoro	Kinirohi raua ko Paneti	Kaore nga moni reti i homai o te tau 1867 ra ano.
Te Kiwi (Wairoa)	Wiremu Kupa	Te Wakana me nga tangata o roto o te Karauna Karaati	He rereke te korero o te Rihi pakeha me te Rihi Maori. Ki nga korero o te Rihi pakeha i tino retia te whenua kia Wiremu Kupa. Ki nga korero o te Rihi Maori me noho tahi nga Maori me te kupa. He tono kia whakawakia taua mea.
Mangateretere (East)	Paerani	Henare Tomoana	Kaore i whakatutukitia nga ritenga o te whakaetanga i roto o tetahi puka-puka i tuhia i te 29 o Akuhata 1870 e Henare Tomoana me etahi atu.
Korake	W. A. Kanona me tona wahine me Hokomata	Kaihoko	I hokona taua whenua mo nga moni e £300. Kaore raua i whakaae kaore he moni ia raua.
Waihengahenga	W. A. Kanona me tona wahine me Hokomata	W. Hareti Kairuri	Kaore e homai i te Tiwhikete Ruritanga. Kua oti nga moni te utu.
Tura-moe	W. A. Kanona me tona wahine me Hokomata	Te Korumene	Kaore raua i tuhi i te Rihi e whakaae ana raua i te Rihi.
Onepo	W. A. Kanona me Hokomata	Nga tangata o roto o te Karauna Karaati	Kaore i homai nga moni ma raua o te hokonga o te whenua.
Haowhenua	Haurangi Waihiku me Atareta Titapu	Te Kaihoko	Kaore o raua hea o ngu moni utu o te whenua i riro ia raua.
Moeangiangi	Paora Hira me ona hoa 17	Pitiera Kopu raua ko Winiata	I hokona pokanoatia e Pitiera kopu raua ko Winiata taua whenua. Kaore i korerotia kia ratou.
Petane me te Pahou	Te Waka Kawatini me etahi atu	R. R. Miini	Kia whakawakia taua whenua.

TE INGOA O TE WHENUA.	TE KAIWHAKAPAE.	TE TANGATA E WHAKAPAEA ANA.	TE AHUA O TE MEA HEI WHAKAWAKANGA.
Te Karaka (tetahi wahi o Hikutoto) Wharerangi	Waka Kawatini Waka Kawatini	Te Kaihoko Kinirohi	I meinga e ia héi whenua here tenei. Kaore i puta he moni reti mo nga tau e ono.
Heretaunga	Waka Kawatini	H. Paaka T. Tanara T. N. Wirihana H. E. Rii H. Kawhi	Kua tangohia taku whenua e mea ana au kia korerotia.
Ohikakarewa Waikahu Upoko-o-pouto	Waka Kawatini Waka Kawatini Waka Kawatini	R. R. Miini R. P. Tipata Kawanatanga	He Mokete e meinga ana e au kia korerotia. He tono kia korerotia tenei whenua. I te whakaaetanga kia hokona i meinga kia waiho tetahi wahi o te whenua maku.
Omarunui Kopuaroa	Waka Kawatini Waka Kawatini	Niira raua ko Koroihi Niira raua ko Koroihi	Kia korerotia te Mokete. I tangohia noatia tenei whenua. Kaore i utua.
Mangateretere, whaka te rato me te Pakiaka	Waka Kawatini	P. Tatana R. Kahimoa R. R. Miini H. T. Pikaka H. M. Hemara T. N. Wirihana H. E. Rii H. P. Wakana	E ki ana te kaiwhakapae, e haurangi ana au i taku tuinga i te Puka-puka; kaore i riro te £500 i au. Heoi nga mea i riro i au e 50 karani waipiro, e £7 moni, e 3 peeke huka, 6 paraikete, 2 peeke paraoa, 2 paka kanara, 200 tupeka, 4 pili kaone, e 5 kaawhe e mea ana au kia korerotia.
Tumatai Orangitirohia (Te Wairoa)	Waata Tamaahi me ona hoa e 30 Ahipene Tamaitimate	Toha raua ko Pahira Takuta Omana	I hokona pokanoatia kaore i korerotia kia ratou. I roto o te pukapuka whakaae kia hokona taua whenua i meinga kia 5 eka maku. Kaore i homai.
Te Ahua-o-turanga, Maharahara and Umutaoroa	Hamana Tiakiwai	Nga tangata o roto o te Karauna Karaati	E 3 nga whenua i hokona e nga tangata o roto o nga karauna karaati ko au ano tetahi kei roto i aua whenua i whaka taua e te kaiwhakawa whenua Maori. Kaore kau he moni i au, e mea ana au kia uia kia whakamaramatia te wahi ki au. Kia riro mai ai he utu mo toku whenua.
Moteo	Paora Torotoro	Tatana	E hiabia ana kia korerotia nga tikanga o te Mokete.

TE INGOA O TE WHENUA.	TE KAIWHAKAPAE.	TE TANGATA E WHAKAPAEA ANA.	TE AHUA O TE MEA HEI WHAKAWAKANGA.
Tunanui	Hare Ngawhakakapinga ...	R. R. Miini	Kaore he moni o te Mokete i riro mai i au heoi i riro ma 1 parau he hanga. he waipiro, kaore te kaute o nga hanga i homai.
Kaiarero (Petane)	Waka Kawatini	Te Kawanatanga	Ko te wahi maku i whakarite a i te hokonga o te whenua nei o Ahuriri kaore ano i homai.
Ohikakarewa	Paora Torotoro	R. R. Miini	I Hokona, otira heoi nga mea i riro mai e hate, tarau, paraikete, huka he waipiro e 4 paka tini, 3 kehi parani, 3 kehi peera parani e £36 moni
Omarunui	Hare Ngawhakakapinga ...	Niira raua ko Koroihi ...	He mokete mo nga tau e 4 heoi i riro mai he hanga 1 te Rakaraka me te waipiro hoki.
Kopuaroa	Hare Ngawhakakapinga ...	Niira raua ko Koroihi ...	Ihuia hetia i roto o te karauna karaati o Omarunui.
Mangateretere (Whaka te rato ...	Paora Torotoro	Tatana	Kaore i rite nga korero o te Mokete kaore i riro mai nga moni katoa i whakaaetia kia homai.
Omarunui	Paora Torotoro	Niira raua ko Koroihi ...	Mokete mo nga tau e 4 heoi i riro mai he Hate he Paraikete, Kawhe, Kaone, he Rama, he Kai.
Kopuaroa, wahi o Omarunui ...	Paora Torotoro	Niira raua ko Koroihi ...	Kaore he moni i riro mai mo tenei whenua i huia hetia ki roto ki Omarunui.
Petane	Paora Torotoro	R. R. Miini	Ko nga moni utu £100 heoi nga mea i riro mai he kai, Huka he Rama Kaore he moni.
Pahou	Paora Torotoro	R. R. Miini	Ko nga moni hei utu mo taua whenua e £400, kaore au i whakaae ki te tuhi kia homai ra ano £100 maku ake ka tahi au ka tuhi, otira kaore ano i riro mai te £100, i utua katoatia te £400. Ki te hanga anake.
Paherumanihi and Waipiropiro ...	Tareha te Moananui	R. R. Miini	I retia e Karauria kia Miini. Ko tetahi wahi (Opou) anaki i hokonga hei utu i nga nama a Karauria; e tango ana a Miini inaianei i te whenua katoa. E tonoa ana kia korerotia.
Petane me te Pahou	Tareha te Moananui	Nga tangata nana i Mokete ...	Me korero au Mokete.
Petane	Hoera Paretutu	R. R. Miini	I whakaaetia i te hokonga kia waiho tetahi wahi o to te Paraone whenua mana. Kaore i homai.
Wharerangi, whenua Here ...	Tamihana te Heitoroa	Paora Torotoro	I whakarite a e te Kawanatanga hei whenua here mo matou katoa tenei Kootitia ana, hoatu ana he toru toru nga tangata ki roto i te karauna karaati. Mocketitia ana a kaore i puta he whakaaro maraton ki nga mea o waho o te karaati.
		Waka Kawatini	
		Hamahona Tarewai	
		Pera Ngarangione	

TE INGOA O TE WHENUA.	TE KAIWHAKAPAE.	TE TANGATA E WHAKAPAEA ANA.	TE AHUA O TE MEA HEI WHAKAWAKANGA.
Petane	Hamahona Tangaehe	Hemi Taka	I moketitia taua whenua mo nga karani waipiro e 28, he hanga 12 peeke paraca. Kaore he moni. Kaore kau he mea i au.
Pahou	Hoera Paretutu Matiu Tamanuwhiri Turubira Te Heitoroa	Nga Kai Mokete	10 tangata kei roto i te Karaati tokowhitu i tuhi i te Mokete. He tono ta nga kaiwhakapae kia wehea o ratou wahi.
Petane	Nirai Runga	Tame Tuki (matua o te Kaiwhakapae)	Moketitia te whenua ki te hanga me te waipiro, kaore i korerotia ki etahi tangata whaitake. He tono kia whakahokia mai te whenua
Moteo	Rewi Haukore	Tatana	I whakaetia kia £300 mo toku hea o te whenua. Heoi nga mea i riro mai he hanga he waipiro. Kaore he moni, me korero tenei mea.
Whare-o-marae-nui	Rionihia, Wi Heremaia, me etahi atu	Tareha Moananui	He whakahe ia Tareha. Ko tona ingoa anake kei roto o te karaati. Kaore i whakaetia e etahi tana hoko i taua whenua ahakoa kore ratou i roto o te karauna karaati.

